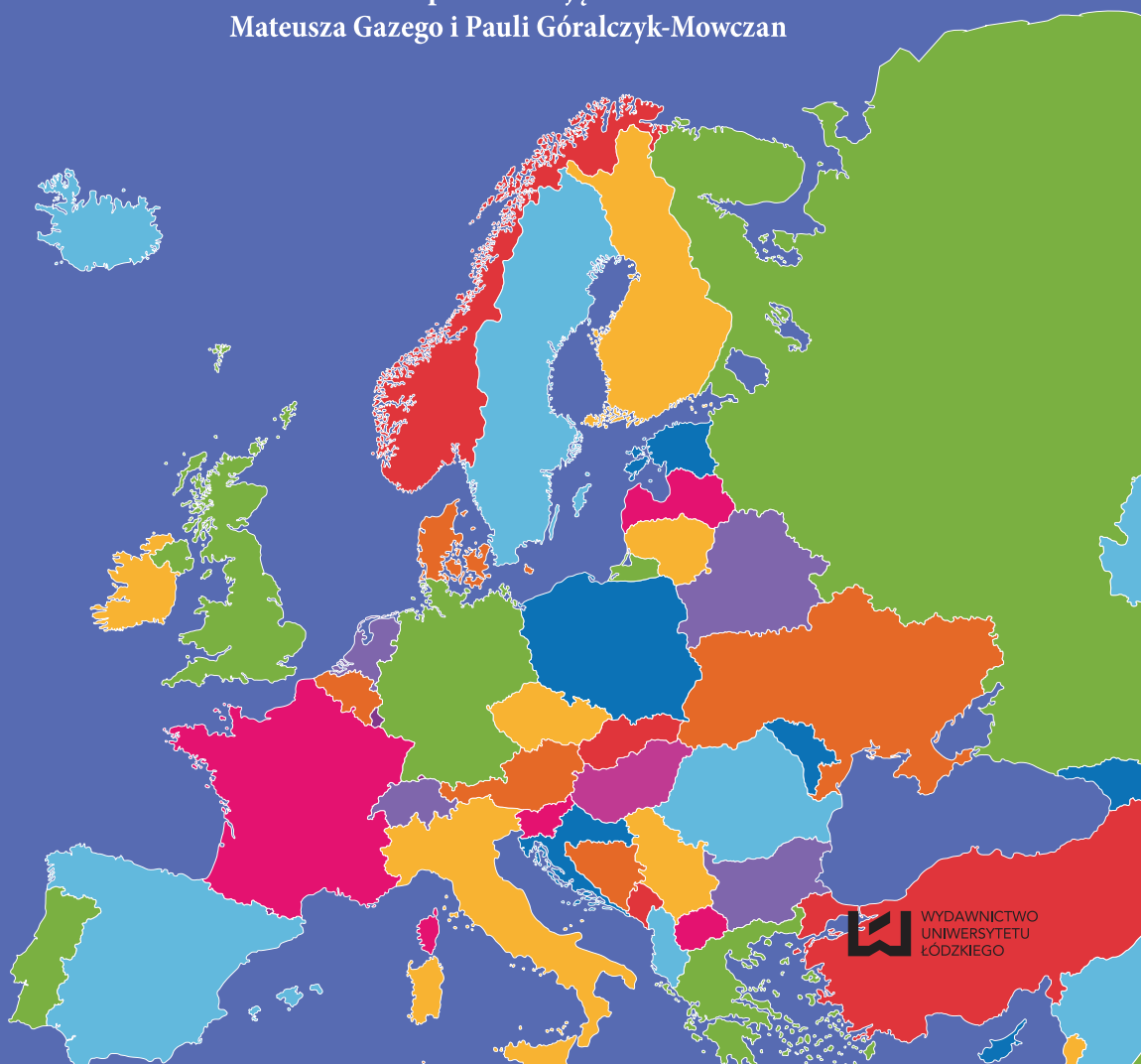

Bogactwo językowe i kulturowe Europy w oczach Polaków i cudzoziemców

3

pod redakcją
Mateusza Gazego i Pauli Góralczyk-Mowczan

POTENCJAŁ GRAMATYKI KOGNITYWNEJ W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

SŁOWA KLUCZOWE: JĘZYK POLSKI JAKO OBCY, GRAMATYKA KOGNITYWNA, OBRAZOWANIE, GLOTTODYDAKTYKA

1. OBRAZOWANIE

1.1. KULTURA WIZUALNA

„Zwrot ikoniczny” – takie określenie proponuje William John Thomas Mitchell [2009] na współczesną tendencję w kulturze, która uwypukla znaczenie obrazu w wielu dyscyplinach naukowych. Antropologia, archeologia, filozofia, historia, teoria sztuki, psychologia, socjologia, medioznawstwo czy językoznawstwo – to tylko wybrane dziedziny wiedzy, które John Walker i Sarah Chaplin wymieniają w swoim programowym podręczniku *Visual Culture: An Introduction* [1997] jako mogące badać kulturę wizualną. Studia te są owocem rozwijającej się humanistycznej refleksji nad wizualnością, która stawia tezę, że człowiek żyje w społeczeństwie ikonycznym, a zatem otaczają go obrazy, które biorą udział w szeroko pojętym procesie komunikacji. Zasada jest jedna: w miejsce tekstu, który do niedawna stanowił punkt wyjścia, pojawia się obraz.

Kultura wizualna jest raczej postlingwistycznym i postsemiotycznym ponownym odkryciem obrazu jako złożonej gry pomiędzy wizualnością, zmysłami, instytucjami, dyskursem, ciałem i figuratywnością. Jest zdaniem sobie sprawy z tego, że widzenie (spoglądanie, wpatrywanie, zerkanie, praktyki obserwacji, inwigilacji i przyjemności wizualnej) może być problemem tak głębokim jak przeróżne formy czytania (...) [Mitchell 2009, s. 8].

Owa gra pomiędzy wymienionymi wyżej elementami angażuje przede wszystkim zmysł wzroku, który odgrywa bardzo ważną rolę zarówno w procesie zapamiętywania, jak i rozumienia treści, a zatem w procesie uczenia się. Zjawisko to intuicyjnie wyczuwają w bardzo trafny sposób nauczyciele, obrazując omawiane treści w formie różnorodnych rysunków, diagramów czy wykresów, które spełniają funkcję wspomagającą przekaz słowny. Za tendencją rosnącej roli obrazu podążają również twórcy rozwijających się projektów edukacyjnych, które kładą nacisk na obrazowanie prezentowanych uczniowi treści i mają na celu zwiększenie ich zrozumienia i wzmocnienie efektów uczenia się. Przykład tego typu projektów stanowi choćby *Wizualne uczenie się – Visual Learning UE* [Szpilska 2006], który ma na celu propagowanie tej formy uczenia w Polsce.

1.2. GRAMATYKA KOGNITYWNA

Temat obrazowania i wykorzystywania naturalnych zdolności poznawczych człowieka łączy również gramatyka kognitywna – teoria zaproponowana w 1976 roku przez amerykańskiego lingwistę Ronalda Langackera, który pokazuje atrakcyjność gramatyki w ciągłych możliwościach jej badania, wychodzeniu poza schematy, szukaniu nowych prawidłowości. Ukazuje on nowe podejście do rozumienia gramatyki, która często bywa postrzegana jako zbiór abstrakcyjnych reguł *niepowiązanych z innymi aspektami ludzkiego poznania i działania* [Langacker 2009, s. 17]. Proponuje zatem świeże spojrzenie, które dalekie jest od utożsamienia gramatyki z czysto formalnym systemem. Pisze tak:

Chciałbym zaproponować inne spojrzenie, mianowicie takie, iż gramatyka niesie ze sobą znaczenia. Mam tu na myśli dwie rzeczy. Po pierwsze, elementy gramatyki, tak jak słowa, są znaczące same w sobie. Po drugie, gramatyka umożliwia nam konstruowanie i symbolizowanie znaczeń bardziej wyszukanych, ukrytych w wyrażeniach złożonych, takich jak frazy i zdania. Jest więc nieodłącznym aspektem aparatu pojęciowego, dzięki któremu rozumiemy świat i funkcjonujemy w nim. Nie będąc odrębnym i samowystarczalnym systemem poznawczym, gramatyka jest nie tylko integralną częścią procesów poznawczych, ale wręcz kluczem do ich zrozumienia [Tamże, s. 17–18].

Jest to zatem model naturalny, niewyznaczający granic między językiem a zjawiskami psychologicznymi i opierający się na zbadanych podstawowych zdolnościach poznawczych, takich jak choćby kierowanie uwagi na wybrany element rzeczywistości (czyli postrzeganie w kategoriach „figura–tło”) czy właśnie obrazowanie, będące ujmowaniem jednej sceny na różne sposoby. Metodologicznie teoria ta stara się przywrócić równowagę między podejściem formalnym a funkcjonalnym do językoznawstwa, a także dokonać swoistej syntezy wielości rozwiązań zarówno funkcjonalnych, jak i kognitywnych. Szczególne miejsce w teorii Langackera zajmuje obrazowanie rozumiane jako proces men-

talny, polegający na portretowaniu tego samego zdarzenia za pomocą środków alternatywnych. Na proces ten składają się: poziom uszczegółowienia, wyróżnienie, perspektywa i ogniskowanie, które mogą dotyczyć zarówno warstwy leksykalnej, jak i gramatyki.

Ta sama scena może być zatem różnie ujmowana ze względu na miejsce, z którego ją oglądamy (tu najlepszy przykład stanowią przyimki – ze względu na lokalizację osoby mówiącej krzesło może stać *przed* stołem lub *za* nim), lub na obiekt, na który zwracana jest większa uwaga. Obok perspektywy i wyróżnienia istotny jest także poziom uszczegółowienia, czyli odległość, z jakiej oglądamy daną sytuację. Oznacza to, że o pogodzie można zarówno powiedzieć: *jest gorąco*, jak i bardziej szczegółowo: *jest 25 stopni*. Istotą uogólnienia jest odnalezienie elementu wspólnego i wzmocnienie go na bazie wiedzy poznawczej, którą posiadamy dzięki schematyzacji. Proces ten ma przede wszystkim funkcję porządkującą i służy również opisowi wzorców połączeń gramatycznych, takich jak na przykład strona bierna. Ogniskowanie z kolei to kwestia tego, na co kierujemy swój wzrok, co znajduje się na pierwszym planie wypowiedzi, a co jest tłem. Istotny jest także zakres, czyli obszar aktywowanej informacji, który dzielimy na maksymalny i bezpośredni. Na przykład strzałka skierowana w lewo ukazuje zakres maksymalny przeszłości, a z kolei usytuowanie na osi czasu punktu symbolizującego dzień wczorajszy to już zakres bezpośredni. Same zaś rysunki, które służą naukowej wizualizacji, Langacker określa epitetem *nieszczęsne* [Tamże, s. 25], często bowiem są one przedmiotem nieporozumień w aspekcie precyzji przekazu, a także ich roli. Językoznawca pisze o nich tak:

Sądzę, że moje rysunki wywiązują się z tego heurystycznego zadania zupełnie dobrze. Nie są może całkowicie sformalizowane, lecz mimo wszystko są dość precyzyjne i narzucają pewną eksplicytność, która umożliwia odkrywanie nowych rzeczy. Trzeba je jednak stosować rozważnie, gdyż mogą być mylące i jak każdy inny system notacji – ukrywają tyle samo, ile ukazują [Tamże, s. 29].

2. POTENCJAŁ DYDAKTYCZNY GRAMATYKI KOGNITYWNEJ

Narzędzia lingwistyki kognitywnej, takie jak teoria prototypów¹ czy metafory pojęciowej², stanowią pomoc dydaktyczną nie tylko w nauczaniu leksyki,

¹Teoria procesu kategoryzacji zaproponowana przez Eleanor Rosch dla wyjaśnienia wyników eksperymentów przeprowadzonych przez nią i jej współpracowników w latach 70. Teoria kategoryzacji zakłada, że proces tworzenia kategorii w ludzkim umyśle rządzi się dwoma podstawowymi zasadami: zasadą oszczędności poznawczej i zasadą postrzeganej struktury świata. Te dwie zasady tworzą ludzki system kategoryzacji [Evans 2009, s. 161].

²Forma rzutowania pojęciowego polegająca na odwzorowaniach, inaczej relacjach odpowiedniości, pomiędzy różnymi domenami pojęciowymi [Evans 2009, s. 67].

ale również gramatyki. Zdaje się, że gramatyka kognitywna z wielu powodów jest użyteczna w glottodydaktyce, wizja języka, którą przedstawia, dotyczy bowiem relacji symbolicznych oraz umownych powiązań między funkcją a formą. Oznacza to, że każda forma – leksykalna, morfologiczna czy syntaktyczna – ma znaczenie. Nośnikami znaczenia, a nie tylko formalnymi opcjami synonimicznymi, są choćby alternatywy gramatyczne przedstawiające to samo zdanie. Aspekt czasownika (*Jan napisał list a Jan pisał list*), użycie strony czynnej lub biernej (*Jan napisał list a List został napisany przez Jana*), zdanie bezosobowe lub podmiotowe (*Napisano list a Jan napisał list*) czy też położenie nacisku na inne elementy zdania (*Jan napisał list piórem a Jan piórem napisał list*) – to tylko wybrane przykłady, którymi zajmuje się gramatyka kognitywna. Ponadto często wykorzystuje ona charakter obrazowy reprezentacji językowej dla pokazania zagadnienia w formie graficznej, która jest *intuicyjnie przyswajalna przez użytkowników innych języków w stopniu znakomitym, ze względu na swoją bezsprzeczną naturę ikonyczną* [Castañeda Castro 2004, s. 2]. Wykorzystanie obrazowania do przedstawiania zagadnień gramatycznych może również stanowić sposób poznawania rzeczywistości przez użytkowników różnych języków, dzięki czemu łatwiej ukazać odmienne wizje świata i różnice kulturowe [Tamże, s. 3]. W ten sposób uczniowie są w stanie szybciej rozumieć, kojarzyć i wyciągać wnioski, albowiem:

(...) w powszechnym przekonaniu rozumienie obrazu jest łatwiejsze od rozumienia tekstu, a ponieważ obserwujemy tendencję docierania do odbiorcy masowego – obraz coraz bardziej wypiera tekst. Kultura wysoko rozwiniętych technicznie społeczeństw staje się kulturą obrazkową. Konsekwencje tego stanu rzeczy obserwujemy m.in. w dziedzinie edukacji. Nie można już sobie wyobrazić lekcji z dowolnego przedmiotu w szkole jakiegokolwiek typu bez wspomagania przekazu słownego obrazem i choć nie zawsze jesteśmy tego świadomi, to wkraczamy w tym miejscu w pole wykorzystywania możliwości metod wizualizacji [Szpiłska 2006, s. 5].

W zakres tych metod wchodzi również narzędzia, które oferuje gramatyka kognitywna, głównie zaś obrazowanie. Jego użycie może być świadome i zaplanowane lub zupełnie intuicyjne i naturalne. Przykłady cytowane poniżej stanowią egzemplifikację obu przypadków i są inspiracją do podjęcia podobnych badań dla języka polskiego jako obcego.

2.1. NARZĘDZIA GRAMATYKI KOGNITYWNEJ W NAUCZANIU JĘZYKA HISZPAŃSKIEGO JAKO OBCEGO

Potencjał dydaktyczny gramatyki kognitywnej w sposób niezwykle świadomy wykorzystuje projekt Uniwersytetu w Granadzie (Hiszpania) pod nazwą *Gramática cognitiva español lengua extranjera. Proyecto I+D MEC*

HUM2004-04296/FILO, który od 2004 roku regularnie owocuje nowymi badaniami, artykułami i publikacjami. Pracami zespołu kieruje profesor Alejandro Castañeda Castro, autor znanego opracowania *Aspectos cognitivos en el aprendizaje de una lengua extranjera (Aspekty kognitywne w nauczaniu języka obcego)*, który jest hiszpańskim pionierem, łączącym dyscyplinę naukową, jaką jest językoznawstwo kognitywne, z konkretnym zastosowaniem jego narzędzi w dydaktyce. Nazywa gramatykę kognitywną „mostem” pomiędzy regułami rządzącymi językiem a komunikacją i użyciem, a także ukazuje ową teorię podejścia do języka jako trafny punkt wyjścia do prezentacji zagadnień gramatycznych [Castañeda Castro 2013]. Swoistą rewolucją na rynku opracowań do nauczania gramatyki języka hiszpańskiego jako obcego było wydanie w 2005 roku *Gramática básica del estudiante de español (Podstawowa gramatyka ucznia języka hiszpańskiego)*, która – jak piszą sami autorzy – jest *nowym rozwiązaniem starych problemów* [Sánchez, Yagüe 2004, s. 4]. Bogata wizualizacja prezentowanych zagadnień, ich przejrzystość, atrakcyjna szata graficzna, odpowiednio dobrane przykłady, estetyczne rysunki i ciekawe ćwiczenia – te wszystkie czynniki przyczyniły się do sukcesu opracowania, które miało już kilka wznowień wydawniczych, a nawet zostało przetłumaczone na język polski.

Drugim podręcznikiem do gramatyki, który stanowił inspirację badań, jest *Temas de gramática (Tematy gramatyczne)* autorstwa Conchy Moreno. Opisując zawartość swojej książki, autorka wymienia *rysunki, które obrazują zawartość gramatyczną, aby uczynić ją jaśniejszą i bardziej przystępną*³ [Moreno 2001, s. 5], nie nawiązuje jednak do modelu kognitywnego. Znaleźć więc można rysunki zdań czasowych, przyimków, rekcji przyimka, następstwa czasów i innych zagadnień, które dzięki obrazowaniu stają się bardziej zrozumiałe dla studenta.

2.2. POTENCJAŁ GRAMATYKI KOGNITYWNEJ W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

Obrazowanie prezentowanych zagadnień jest coraz częściej wykorzystywane przez podręczniki kursowe do nauczania języka polskiego jako obcego (por. *Hurra I i II, Miło mi panią poznać, Start, Polski krok po kroku, Polski jest cool, Cześć, jak się masz?* i in.), a także do nauczania samej gramatyki (por. *Ten, ta, to*). W wyniku analizy kilkunastu pozycji na rynku wydawniczym zostało przygotowane zestawienie treści przedstawionych metodą obrazowania. Oto niektóre z nich:

³Tłumaczenie własne.

TABELA 1

Lp.	Zagadnienie	Opis obrazu	Źródło
1.	Leksykalne – nazwy posiłków	Zegar przedstawiający nazwy posiłków i godziny ich spożywania (treści kulturowe).	<i>Polski krok po kroku</i>
2.	Gramatyczne – zamki wskazujące	Policjanci znajdujący się w różnej odległości od obserwującego oraz różnej długości strzałki pokazujące ich położenie (<i>tu i tam</i>).	<i>Polski krok po kroku</i>
3.	Gramatyczne – okoliczniki czasu	Oś czasu ukazująca chronologię okoliczników czasu (<i>przedwczoraj, wczoraj, dzisiaj, jutro, pojutrze</i>).	<i>Cześć, jak się masz</i>
4.	Gramatyczne – czasowniki ruchu	Obrazowe zilustrowanie czasowników (<i>obchodzić, przychodzić, przechodzić</i>).	<i>Oto polska mowa</i>
5.	Gramatyczne – rodzaje	Symbole rodzajów: męski (mężczyzna), żeński (kobieta), nijaki (dziecko), żywotny (serce), nieżywotny (przekreślone serce).	<i>Polski krok po kroku, Miło mi panią poznać</i>
6.	Leksykalne – podstawowe zwroty	Symbole podstawowych zwrotów: <i>tak</i> (zakreślona kratka), <i>nie</i> (pusta kratka), <i>Przepraszam, gdzie jest toaleta?</i> (symbol toalety), <i>proszę</i> (prezent), <i>dziękuję</i> (serce), <i>Mam pytanie</i> (znak zapytania), <i>Czy tu można palić?</i> (przekreślony papieros).	<i>Polski krok po kroku, Miło mi panią poznać</i>
7.	Gramatyczne – czasowniki <i>iść</i> oraz <i>jechać</i>	Czasownik <i>iść</i> zobrazowany jako postać idącego człowieka, natomiast czasownik <i>jechać</i> jako rysunek samochodu, pociągu i konia.	<i>Hurra po polsku 1</i>
8.	Leksykalne – kierunki, strony świata	Strzałki w lewo, prawo, prosto itp. (w <i>Polski krok po kroku</i> policjant pokazujący kierunki, a w <i>Hurra po polsku 1</i> znaki drogowe, w <i>Miło mi panią poznać</i> obrazowanie kierunków i stron świata).	<i>Polski krok po kroku, Hurra po polsku 1, Miło mi panią poznać</i>
9.	Gramatyczne – liczba pojedyncza/mnoga, rodzaj męski/żeński	Przedstawienie postaci Francuza, Francuzki, ich obojga, pokazanie odmiany form.	<i>Hurra po polsku 1</i>
10.	Gramatyczne – przyimki	Ilustracja relacji przestrzennych (np. <i>piłka pod stołem, okulary między książkami, obraz za szafą</i> itp.).	<i>Hurra po polsku 1, Cześć, jak się masz?, Miło mi panią poznać</i>

Lp.	Zagadnienie	Opis obrazu	Źródło
11.	Gramatyczne – czasowniki statyczne/ dynamiczne	Czasowniki statyczne zobrazowane jako stojąca postać człowieka (<i>jestem, mieszkam</i> itp.), a dynamiczne jako pociąg, samolot i autobus (<i>idę, jadę, lecę</i> itp.), rekcja czasownika (np. <i>w + obrazek gór, nad + obrazek morza</i>).	<i>Hurra po polsku 1, Miło mi panią poznać</i>
12.	Gramatyczne – rekcja przymiłka (Dokąd idziesz? Gdzie jesteś? Skąd wracasz?)	Trzy kolumny odpowiedzi ukazujące przykłady regularne (symbol domu, stadionu oraz trzech zmysłów: wzroku, słuchu, mowy) i trzy kolumny ukazujące wyjątki (góry, morze, człowiek).	<i>Hurra po polsku 2</i>
13.	Leksykalne – związki frazeologiczne	Dosłowne zobrazowanie warstwy leksykalnej związków frazeologicznych (np. w <i>Hurra po polsku 2</i> związek <i>głodny jak wilk</i> ukazany jako zwierzę łąpczywie spożywające pokarm).	<i>Hurra po polsku 2</i>
		Związek frazeologiczny <i>zabijać nudę</i> zobrazowany jako duszek podpisany <i>nuda</i> , na którego czyha człowiek z siekierą, z kolei <i>być pod pantoflem</i> jako mężczyzna przyciśnięty kobiecym pantoflem i podający kawę.	<i>Kiedyś wrócisz tu</i>
		Związek frazeologiczny <i>iść z duchem czasu</i> zobrazowany jako spacer staruszki i ducha, natomiast <i>czuć pismo nosem</i> jako ogromny nos wachający jakiś dokument.	<i>Oto polska mowa</i>
14.	Aspekt dokonany/ niedokonany	Zestawienie obrazowe czynności dokonanej i niedokonanej.	<i>Ten, ta, to</i>
15.	Formy bezosobowe	Obrazy przedstawiające podmiot odpowiedzialny za wykonanie czynności zestawione z obrazem samej czynności.	<i>Ten, ta, to</i>

ŹRÓDŁO: OPRAC. WŁASNE

3. WNIOSKI

Potencjał dydaktyczny gramatyki kognitywnej można podsumować za Santiago Alonso:

(...) podkreślamy przede wszystkim potrzebę przybliżenia się do gramatyki kognitywnej ze względu na zdolność uwydatnienia charakteru symbolicznego języka, zatem w ten sposób i z perspektywy nauczania języka obcego to podejście jest zdolne przybliżyć uczniom z dużo większą efektywnością gramatykę jako narzędzie służące do wyjaśnienia i opisywania mechanizmów niezbędnych do konstruowania znaczeń⁴ [Santiago Alonso 2010, s. 195].

⁴ Tłumaczenie własne.

Inspirując się dokonaniem glottodydaktyków kognitywnych z Hiszpanii i Anglii, można ukazać potencjał obrazowania zagadnień gramatycznych języka polskiego (tabela poniżej). Warto jednak nadmienić, iż obrazowanie nie jest jedynym narzędziem językoznawstwa kognitywnego, które jest wykorzystywane w prezentacji materiału gramatycznego. Temat zatem wymaga pogłębienia i uzupełnienia w dalszych badaniach.

TABELA 2

Lp.	Zagadnienie	Możliwy sposób prezentacji
1.	Imiesłowy	Zakres obrazowania ukazujący relacje czasowe na osi, a także rozróżnienie funkcji przymiotnikowej i przysłówkowej.
2.	Strona czynna/ bierna	Wyróżnienie obrazowania, czyli ukazanie elementu, który podkreślamy w zdaniu (np. <i>Malarz pomalował ścianę</i> – rysunek malarza, który maluje ścianę: czynność, a <i>Ściana została pomalowana</i> – rysunek pomalowanej już ściany: efekt).
3.	Czasy gramatyczne	Oś z przedstawionym zakresem czasowym (przeszły, teraźniejszy, przyszły).
4.	Zaimki nieokreślone	Rysunki prezentujące zaimki (np. <i>ktoś, nikt, coś, nic, wszystko</i>).
5.	Zaimki pytające	Rysunki prezentujące obiekt, o który pytamy (np. <i>kto? co? jaki? który? gdzie? kiedy? jak? komu? czemu? kogo?</i>).
6.	Zdania warunkowe i czasowe	Schematy ukazujące formy, które służą tworzeniu tego typu zdań.
7.	Dopełnienie bliższe/ dalsze	Rysunki przedstawiające obie sytuacje (np. <i>Artysta maluje obraz</i> a <i>Artysta maluje obraz swojej przyjaciółce</i>).

ŹRÓDŁO: OPRAC. WŁASNE

BIBLIOGRAFIA

- BURKAT A., JASIŃSKA A., 2007, *Hurra!!! Po polsku 2*, Kraków.
- CASTAÑEDA CASTRO A., 2004, *Potencial pedagógico de la gramática cognitiva*, „red ELE”, nr 4, http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/antologia_didactica/descripcion_comunicativa/castaneda01.htm, [dostęp 01.09.2014].
- CASTAÑEDA CASTRO A., 2013, *LdeLengua 68*, <http://eledelengua.com/ldelengua-68-con-alejandro-castaneda-hablando-de-gramatica-cognitiva/>, [dostęp 01.09.2014].
- EVANS V., TYLER A., *Applying Cognitive Linguistics to Pedagogical Grammar: The English Prepositions of Verticality*, <http://www.vyvevans.net/Applycoglxpedagogy.pdf>, [dostęp 01.09.2014].
- EVANS V., 2009, *Leksykon językoznawstwa kognitywnego*, Kraków.

- LANGACKER R., 2009, *Gramatyka kognitywna. Wprowadzenie*, Kraków.
- LEWIŃSKI P., 2001, *Oto polska mowa*, Wrocław.
- LPIŃSKA E., DĄBSKA E., 2013, *Kiedyś wrócisz tu*, Kraków.
- MIODUNKA W., 2002, *Cześć, jak się masz? A Polish Language Textbook for Beginners*, Kraków.
- MITCHELL W. J. T., 2009, *Zwrot piktorialny*, „Kultura Popularna”, nr 1 (23).
- MORENO C., 2001, *Temas de gramática. Nivel superior*, Madryt.
- SADURNÍ V. J. (red.), 2009, *Gramática básica del estudiante de español*, Barcelona.
- SANTIAGO ALONSO G., 2010, *De la gramática cognitiva a la gramática pedagógica: hacia un modelo operativo del artículo español*, www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC.../PDF, [dostęp 01.09.2014].
- SÁNCHEZ J., YAGÜE A., 2004, *Reseñas*, „red ELE”, nr 4.
- STEMPEK I., STELMACH A., DAWIDEK S., SZYMKIEWICZ A., 2011, *Polski krok po kroku*, Kraków.
- SZPILSKA M., 2006, *Raport krajowy na temat „Stanu wizualizacji uczenia się” w Polsce*, Radom.
- SZYMKIEWICZ A., MAŁOLEPSZA M., 2010, *Hurra!!! Po polsku 1*, Kraków.
- TUREWICZ K., 2010, *Understanding prepositions through cognitive grammar. A case of ‘in’*, <http://cogprints.org/4384/3/turewicz.pdf>, [dostęp 01.09.2014].
- WALKER J. A., CHAPLIN S., 1997, *Visual Culture: An Introduction*, Manchester.

Recenzowany tom jest pokłosiem konferencji zorganizowanej w dniach 24–25 października przez Koło Naukowe Glottodydaktyków, działające przy Katedrze Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej UŁ. Organizatorzy konferencji zaproponowali bardzo atrakcyjny i ważny temat, który zainspirował jej uczestników do przygotowania artykułów skupionych wokół trzech grup zagadnień: dydaktyki języka, lingwistyki kulturowej i dialektologii. Ogromnie cieszy zainteresowanie młodych naukowców tematyką dydaktyczną i glottodydaktyczną oraz kulturową. Zamieszczone w tomie artykuły pokazują poszukiwania nowych metod nauczania, przy znajomości dotychczasowych osiągnięć w tej dziedzinie, w oparciu o wiedzę językoznawczą i z wykorzystaniem technologii informacyjnych. Cykliczne organizowanie takich konferencji jest ważną i cenną inicjatywą młodych językoznawców, dydaktyków i kulturoznawców.

Z recenzji dr hab. Anny Dunin-Dudkowskiej

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. (42) 665 58 63

